

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології та соціології
Кафедра педагогічної та вікової психології

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

підготовки бакалавра
спеціальності 053 Психологія
освітньо-професійної програми - Психологія
освітньо-професійної програми - Практична Психологія

Луцьк – 2020

Силабус навчальної дисципліни «Педагогічна психологія»
підготовки бакалавра, галузі знань: **05** Соціальні та поведінкові науки.
спеціальність: **053** Психологія, освітньо-професійної програми Психологія.
освітньо-професійної програми Практична Психологія

Розробник: Вічалковська Наталія Калинівна, кандидат психологічних
наук, доцент кафедри педагогічної та вікової психології,

**Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри
педагогічної та вікової психології**

протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри: проф. Гошовський Я. О.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни нормативна
Денна форма навчання	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна
Загальна кількість годин 150 Кількість кредитів 5		рік навчання 4
ІНДЗ: професійно - орієнтоване завдання	Освітній ступінь: бакалавр	Семестр 7
		Лекції 28 год.
		Практичні 26 год.
		Лабораторні Індивідуальні
		Самостійна робота 88 год.
		Консультації 8 год.
		Форма контролю: екзамен

(заочна форма навчання)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
заочна форма навчання	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки Освітньо-професійна програма: Психологія Освітньо-професійна програма: Практична психологія	нормативна
Кількість годин 150 кредитів 5		рік навчання 4
ІНДЗ: професійно - орієнтоване завдання	Спеціальність: 053 Психологія	семестр 7
		лекції 22 год.
		Практичні 22 год. (семінари)_ лабораторні індивідуальні
		самостійна робота 88 год. консультації 18 год.
		форма контролю: екзамен

(заочна форма навчання м/с)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
заочна форма навчання м/с	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки Освітньо-професійна програма: Психологія Освітньо-професійна програма: Практична психологія	нормативна
Кількість годин 120 кредитів 4		рік навчання 2
	семестр 4	
	Спеціальність: 053 Психологія	лекції 12
ІНДЗ: професійно - орієнтоване завдання		Практичні 12 год. (семінари) лабораторні індивідуальні
		самостійна робота 82 год.
		консультації 14 год.
		форма контролю: екзамен

II. Інформація про викладача

Вічалковська Наталія Калинівна

Кандидат психологічних наук

Доцент кафедри педагогічної та вікової психології

к.і.: +380951613206

natalia_natalia@ukr.net

https://scholar.google.ru/scholar?q=%D0%B2%D1%96%D1%87%D0%B0%D0%BB%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0+%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%8F+%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0&hl=ru&as_sdt=0,5

<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Курс «Педагогічна психологія» належить до циклу гуманітарних дисциплін, пов'язаних з пізнанням і використанням психологічного та особистісного потенціалу учня (студента) у процесі навчання, виховання, оволодінням соціальним досвідом. Дисципліна «Педагогічна психологія» - важливий курс психолого-педагогічного циклу, який навчає студентів розуміти закономірності психологічної діяльності людини у процесі розвитку і саморозвитку, виховання і самовиховання, навчання і самонавчання. Вивчення теоретичного матеріалу супроводжується практичними заняттями, тренінгами, відеоматеріалами.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» є вивчення психологічних закономірностей, характеристик, етапів, умов і критеріїв успішного протікання процесів засвоєння дітьми знань, моральних норм та принципів, формування їх світогляду та переконань.

1. Пререквізити: Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Соціальна психологія», «Патопсихологія», «Психологія сім'ї та сімейне консультування», «Експериментальна психологія», «Психодіагностика».

Постреквізити: Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні навчальних дисциплін «Психогенеза особистості», «Психологія депривації», «Психологічний супровід та допомога різним категоріям осіб».

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета педагогічної психології – виявляти, вивчати та описувати психологічні особливості та закономірності інтелектуального та особистісного розвитку людини під час навчання та виховання.

Завданнями «Педагогічної психології» є формування знань у студентів об'єктивно оцінювати особливості організації навчально-виховного процесу сучасної школи, місце і роль учителя в ньому. Розвивати наукове і теоретичне мислення студентів, допомогти розкрити їм механізми і закономірності навчального та виховного впливу на особистість. Розробка психологічних засад удосконалення навчально-виховного процесу на всіх рівнях освітньої системи.

3. Результати навчання (Компетентності)

У ході вивчення навчальної дисципліни студенти повинні набути наступних компетенцій:

Загальні компетенції:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
- Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

фахові компетенції:

- Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики
- Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.
- Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну) з використанням науково верифікованих методів та технік.
- Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
- Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.
- Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
- Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(денна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекц ії	Практ. зан.	Сам. роб.	Конс ульт.	Форма контролю /бали
Змістовий модуль I. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ЯК НАУКИ						
Педагогічна психологія як наука. Предмет, завдання та сучасний стан розвитку педагогічної психології. Структура педагогічної психології. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками. Методи дослідження у педагогічній психології. Понятійно-категоріальний апарат педагогічної психології.	16	4	2	10		ДС 36

Проблеми психічного розвитку особистості. 1. Єдність педагогічної та вікової психології. 2. Поняття «розвиток» у педагогічній психології. 3. Особливості психічного розвитку особистості на різних вікових етапах. 4. Поняття новоутворень та провідної діяльності кожного вікового періоду.	14	2	2	10		РМГ 36
Поняття про навчання та його психологічні механізми. Психологічна характеристика процесу навчання. Психологічний аналіз дидактичних принципів навчання. Особливості навчальної мотивації. Фактори, що впливають на ефективність навчання.	15	2	2	10	1	ІНДЗ 46
Психологічні особливості та загальні закономірності процесу учіння. Співвідношення процесів учіння та навчання. Структура учіння. Психологічні особливості процесу засвоєння знань, умінь і навичок. Показники уміння вчитися.	15	2	2	10	1	Р 36
Своєрідність підготовки дошкільника до оволодіння учбовою діяльністю. 1. Психологічні передумови формування у дітей уміння вчитися. 2. Роль вихователя у підготовці дошкільника до оволодіння учбовою діяльністю. 3. Критерії психологічної готовності дитини до школи. 4. Неуспішність, її причини та запобігання у дошкільному віці.	15	2	2	10	1	ДБ 46
Досвід організації інклюзивної освіти в Україні.	17	2	4	10	1	ІРС 46
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ						
Виховання як процес формування цілісної особистості. 1. Підходи до визначення виховання, його закономірності. 2. Мета, принципи, форми і методи виховного впливу. 3. Поняття про моральність. Вчинок як одиниця моральної поведінки. 4. Самовиховання та його специфіка.	15	2	2	10	1	ТР 36
Психологічні особливості виховних впливів у дошкільному віці. 1. Вікові особливості виховання дошкільника. 2. Виховання і гра, виховання і трудова діяльність дітей дошкільного віку. 3. Критерії та показники вихованості дітей. 4. Зв'язок дошкільного закладу і сім'ї у вихованні дітей. 5. Психологія виховання дошкільників з порушеннями у поведінці.	17	4	2	10	1	ДБ 56
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГА ТА ПЕДАГОГІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА						
Психологічна характеристика та складові педагогічної діяльності вчителя освітнього закладу. 1. Сутність, структура та функції педагогічної діяльності. 2. Спрямованість особистості педагога і типи педагогів. 3. Педагогічні здібності та якості вчителя. 4. Мотивація і продуктивність педагогічної діяльності у навчальному закладі.	17	4	4	8	1	РЗ 36
Формування психологічної культури та розвиток педагогічних здібностей. 1. Способи формування психологічної культури вчителя. 2. Психогігієна педагогічної діяльності. 3. Синдром професійного вигорання, його причини та способи подолання.	5	2	2		1	ТР 56
Психологія педагогічного співробітництва та спілкування у дошкільному закладі. 1. Психологічна характеристика педагогічного співробітництва та	4	2	2			Р 36

спілкування. 2.Міжособистісні відношення між учасниками педагогічного процесу. 3.Роль зворотного зв'язку при спілкуванні. 4.Стилі педагогічної діяльності.						
Всього	150	28	26	88	8	406
Види підсумкових робіт						
Модульна контрольна робота						60
Всього годин/Балів						100

Інше: студенти, які пропустили заняття мають можливість відпрацювати їх, виконавши індивідуальні завдання, реферати.

Додаткові бали можна отримати також за підготовку статті, участь у конференціях, вебінарах, круглих столах, сертифікатних курсах (підтвердженням є наявність сертифікату)

(заочна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практ. зан.	Сам. роб.	Конс ульт.	Форма контролю /бали
Змістовий модуль I. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ЯК НАУКИ						
Педагогічна психологія як наука. Предмет, завдання та сучасний стан розвитку педагогічної психології. Структура педагогічної психології. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками. Методи дослідження у педагогічній психології. Понятійно-категоріальний апарат педагогічної психології.	16	2	2	10	2	ДС 36
Проблеми психічного розвитку особистості. 1.Єдність педагогічної та вікової психології. 2.Поняття «розвиток» у педагогічній психології. 3.Особливості психічного розвитку особистості на різних вікових етапах. 4.Поняття новоутворень та провідної діяльності кожного вікового періоду.	18	2	2	10	4	РМГ 76
Психологічні особливості та загальні закономірності процесу учіння. Співвідношення процесів учіння та навчання. Структура учіння. Психологічні особливості процесу засвоєння знань, умінь і навичок. Показники уміння вчитися.	16	2	2	10	2	Р 36
Своєрідність підготовки дошкільника до оволодіння учбовою діяльністю 1.Психологічні передумови формування у дітей уміння вчитися. 2.Роль вихователя у підготовці дошкільника до оволодіння учбовою діяльністю. 3.Критерії психологічної готовності дитини до школи. 4.Неуспішність, її причини та запобігання у дошкільному віці.	16	2	2	10	2	ДБ 46
Досвід організації інклюзивної освіти в Україні.	16	2	2	10	2	ІРС 46
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ						
Виховання як процес формування цілісної особистості. 1.Підходи до визначення виховання, його закономірності. 2.Мета, принципи, форми і методи виховного впливу. 3.Поняття про моральність. Вчинок як одиниця моральної поведінки. 4.Самовиховання та його специфіка.	15	2	2	10	1	ТР 36
Психологічні особливості виховних впливів у дошкільному віці. 1.Вікові особливості виховання дошкільника. 2.Виховання і гра, виховання і трудова	16	2	2	10	2	ДБ 56

діяльність дітей дошкільного віку. 3.Критерії та показники вихованості дітей. 4.Зв'язок дошкільного закладу і сім'ї у вихованні дітей. 5.Психологія виховання дошкільників з порушеннями у поведінці.						
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГА ТА ПЕДАГОГІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА						
Психологічна характеристика та складові педагогічної діяльності вчителя освітнього закладу. 1.Сутність, структура та функції педагогічної діяльності. 2.Спрямованість особистості педагога і типи педагогів. 3.Педагогічні здібності та якості вчителя. 4.Мотивація і продуктивність педагогічної діяльності у навчальному закладі.	19	4	4	10	1	РЗ 36
Формування психологічної культури та розвиток педагогічних здібностей. 1.Способи формування психологічної культури вчителя. 2.Психогігієна педагогічної діяльності. 3.Синдром професійного вигорання, його причини та способи подолання.	7	2	2	2	1	ТР 56
Психологія педагогічного співробітництва та спілкування у дошкільному закладі. 1.Психологічна характеристика педагогічного співробітництва та спілкування. 2.Міжособистісні відношення між учасниками педагогічного процесу. 3.Роль зворотного зв'язку при спілкуванні. 4.Стилі педагогічної діяльності.	11	2	2	6	1	Р 36
Всього	150	22	22	88	18	406
Види підсумкових робіт						
Модульна контрольна робота						60
Всього годин/Балів						100

Інше: студенти, які пропустили заняття мають можливість відпрацювати їх, виконавши індивідуальні завдання, реферати.

Студенти мають право отримати додаткові бали за підготовку статті, участь у конференціях, вебінарах, круглих столах, сертифікатних курсах (підтвердженням є наявність сертифікату)

(заочна форма навчання м/с)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практ. зан.	Сам. роб.	Конс ульт.	Форма контролю /бали
Змістовий модуль І. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ЯК НАУКИ						
Педагогічна психологія як наука. Предмет, завдання та сучасний стан розвитку педагогічної психології. Структура педагогічної психології. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками. Методи дослідження у педагогічній психології. Понятійно-категоріальний апарат педагогічної психології.	13	1	1	10	1	ДС 36
Проблеми психічного розвитку особистості. 1.Єдність педагогічної та вікової психології. 2.Поняття «розвиток» у педагогічній психології. 3.Особливості психічного розвитку особистості на різних вікових етапах. 4.Поняття новоутворень та провідної діяльності кожного вікового періоду.	13	1	1	10	1	РМГ 76
Психологічні особливості та загальні закономірності процесу учіння. Співвідношення процесів учіння та навчання. Структура учіння. Психологічні особливості процесу засвоєння знань, умінь і навичок.	14	1	1	10	2	Р 36

Показники уміння вчитися.						
Своєрідність підготовки дошкільника до оволодіння учбовою діяльністю 1.Психологічні передумови формування у дітей уміння вчитися. 2.Роль вихователя у підготовці дошкільника до оволодіння учбовою діяльністю. 3.Критерії психологічної готовності дитини до школи. 4.Неуспішність, її причини та запобігання у дошкільному віці.	14	1	1	10	2	ДБ 46
Досвід організації інклюзивної освіти в Україні.	10	1	1	6	2	ІРС 46
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ						
Виховання як процес формування цілісної особистості. 1.Підходи до визначення виховання, його закономірності. 2.Мета, принципи, форми і методи виховного впливу. 3.Поняття про моральність. Вчинок як одиниця моральної поведінки. 4.Самовиховання та його специфіка.	15	2	2	10	1	ТР 36
Психологічні особливості виховних впливів у дошкільному віці. 1.Вікові особливості виховання дошкільника. 2.Виховання і гра, виховання і трудова діяльність дітей дошкільного віку. 3.Критерії та показники вихованості дітей. 4.Зв'язок дошкільного закладу і сім'ї у вихованні дітей. 5.Психологія виховання дошкільників з порушеннями у поведінці.	16	2	2	10	2	ДБ 56
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГА ТА ПЕДАГОГІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА						
Психологічна характеристика та складові педагогічної діяльності вчителя освітнього закладу. 1.Сутність, структура та функції педагогічної діяльності. 2.Спрямованість особистості педагога і типи педагогів. 3.Педагогічні здібності та якості вчителя. 4.Мотивація і продуктивність педагогічної діяльності у навчальному закладі.	9	1	1	6	1	РЗ 36
Формування психологічної культури та розвиток педагогічних здібностей. 1.Способи формування психологічної культури вчителя. 2.Психогігієна педагогічної діяльності. 3.Синдром професійного вигорання, його причини та способи подолання.	7	1	1	4	1	ТР 56
Психологія педагогічного співробітництва та спілкування у дошкільному закладі. 1.Психологічна характеристика педагогічного співробітництва та спілкування. 2.Міжособистісні відношення між учасниками педагогічного процесу. 3.Роль зворотного зв'язку при спілкуванні. 4.Стилі педагогічної діяльності.	9	1	1	6	1	Р 36
Всього	120	12	12	82	14	406
Види підсумкових робіт						
Модульна контрольна робота						60
Всього годин/Балів						100

Інше: студенти, які пропустили заняття мають можливість відпрацювати їх, виконавши індивідуальні завдання, реферати.

Студенти мають право отримати додаткові бали за підготовку статті, участь у конференціях, вебінарах, круглих столах, сертифікатних курсах (підтвердженням є наявність сертифікату)

5.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№з/п	Тема	Кількість годин		
		Денна форма	Заочна форма	Заочна Форма м/с
1	Педагогічна психологія як самостійна наука	8	8	8
2	Проблеми психічного розвитку особистості	8	8	8
3	Психологія навчання та виховання	8	8	8
4	Навчання та його психологічні механізми	8	8	8
5	Психологічні особливості та загальні закономірності процесу учіння	8	8	8
6	Своєрідність підготовки дошкільника до оволодіння учбовою діяльністю	8	8	8
7	Виховання як процес формування цілісної особистості	8	8	8
8	Психологічні особливості виховних впливів у дошкільному віці	8	8	8
9	Психологія педагога та педагогічного співробітництва	8	8	8
10	Психологічна характеристика та складові педагогічної діяльності вихователя дошкільного закладу	8	8	8
11	Формування психологічної культури та розвиток педагогічних здібностей	8	8	2
	Разом	88	88	82

Під час вивчення навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» студентам пропонується виконання окремого виду наукової діяльності за вибором, наприклад, участь у наукових конференціях, олімпіадах, конкурсах з психології тощо.

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи

Головна мета проведення самостійної роботи полягає у необхідності більш широкого огляду тематики курсу з використанням різноманітних рекомендованих матеріалів. Важливою складовою самостійної роботи студентів є виконання індивідуальних завдань.

Індивідуальні завдання мають на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Для обов'язкового виконання студентам пропонується виконати такий вид поза аудиторної індивідуальної роботи як індивідуальні науково-дослідні завдання (11 завдань), кожне з яких окремо подається, захищається та оцінюється.

Метою індивідуальних науково-дослідних завдань є самостійна робота та опанування питань комплексної теми «Навчання», а також систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу в цілому.

Порядок подання та захист індивідуального науково-дослідного завдання:

1. Виконана робота подається у вигляді мультимедійної презентації та/або скріплених аркушів формату А4 (реферату) з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із зазначенням усіх позицій змісту завдання.

2. Творча робота подається викладачу, який проводить практичні заняття з даної дисципліни за два тижня до семестрового контролю.

3. Оцінка за роботу виставляється на заключному практичному занятті з навчальної дисципліни на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом індивідуального завдання та публічного захисту студентом.

4. Оцінка за роботу враховується при виведенні підсумкової оцінки (заліку) з навчального курсу. Оцінювання здійснюється в межах 40% від загальної кількості балів, тобто може складати від 1 до 40 балів.

Завдання та перелік першоджерел для самостійного опрацювання

1. Людина живе в суспільстві. Як вона реалізує в соціумі свою людську сутність?

Дусаविцкий А.К. Психология личности в социальном измерении // Практична психологія та соціальна робота. -2003.-№2-3.-С. 1-3.

3. Ознайомтеся із реабілітаційним тренінгом навчально-пізнавальних здібностей та визначте рекомендації з корекції посттравматичних станів та емоційної саморегуляції дитини.

Губенко О.В. Психологічна реабілітація дітей, що зазнали експлуатації у найгірших формах дитячої праці // Практична психологія та соціальна робота. - 2003. - №2-3. - С. 66-78.

4. Проаналізуйте, запропоновані авторами, підходи до психологічних властивостей: агресивності, самовпевненості, тривожності та емпатійності.

Кікінежді О. М., Кізь О. Б. Формування тендерної культури молоді // Практична психологія та соціальна робота. - 2007. -№10.-С. 19-33.

5. Проаналізуйте типи психологічного насилля стосовно дітей та відзначте відповідні види психологічної допомоги практичного психолога.

Сафонова Т. Я. Жестокое обращение с детьми. Обучение навыкам работы с детьми, пострадавшими от жестокого обращения // Практична психологія та соціальна робота.-2007. - №2. ~ С. 17-29; №3. - С. 26-36.

6. Проаналізуйте визначені особливості Чорнобильської катастрофи та їх вплив на процес формування моделей поведінки, які дозволяють ефективно адаптуватися до такого виду катастроф.

Швалб Ю. М. Мифологические основания моделей адаптации населения к последствиям Чернобыльской катастрофы // Практична психологія та соціальна робота. - 2001. - №1. -С. 31-33.

7. Усі ми час від часу переживаємо гнів як нормальну людську емоцію. Лише у 10% випадків у більшості людей гнів призводить до агресії у формі словесних чи фізичних спроб завдати шкоди людині, на яку ми гніваємось. Але в хронічно агресивних молодих людей зовсім протилежне є правилом. Ознайомтеся із тренінговою програмою (Центр досліджень з агресії при Сіракузькому університеті, США). Підготуйте для моделювання вправу, рольову гру для виявлення та контролю гніву.

Гольдштейн А. П. Тренінг контролю гніву // Практична психологія та соціальна робота. - 2003. - №4.— С. 61-76.

8. Вважається, що між рівнем міжособистісної атракції та рівнем самооцінки існує зв'язок, а також, що підвищення рівня міжособистісної атракції впливає на підвищення рівня самооцінки особистості. Запропонована програма надає можливість класним керівникам посилити свій вплив на дітей, тісніше згуртувати класний колектив, змінити внутрішні стимули поведінки окремих школярів, зменшити

Тематика доповідей та рефератів

1. Сучасний стан та завдання вікової психології.

2. Теорія Л.С.Виготського щодо розвитку вікової психології.

3. Суспільне середовище та його роль в психічному розвитку дитини.

4. Вікові і індивідуально-типологічні особливості відмінності між дітьми та їх причини.

5. Провідна діяльність та її розвиток у дітей немовлячого віку.

6. Вікові особливості розвитку психіки дітей дошкільного віку.

7. Пізнавальна сфера шестирічної дитини.

8. Психологічний зміст кризи дошкільника.

9. Характеристика психологічної готовності дитини до школи

10. Особливості спілкування молодших школярів з однолітками.

11. Формування у дітей вміння учитися самостійно.

12. Особливості мотиваційної сфери підлітка.

13. Вплив пізнавального інтересу на розвиток у дітей уміння учитися.

14. Особливості спілкування молодших школярів з однолітками.

15. Почуття дорослості у підлітковому віці.

16. Соціально-психологічні умови розвитку особистості підлітка.

17. Умови формування самостійності та відповідальності старших школярів в учбовій діяльності.

18. Психологічні особливості вибору професії та готовності старшокласника до професійного самовизначення.

19. Психологічні основи формування суспільної спрямованості особистості старшого школяра.
20. Особливості розумового розвитку та пізнавальних інтересів у старшокласників.
21. Міжособистісні стосунки старшого школяра у класному колективі.
22. Сучасний стан та завдання педагогічної психології.
23. Психолого-педагогічні умови розвитку активності школярів у різних видах діяльності.
24. Колектив учнів як фактор формування особистості школяра.
25. Проблема діагностики вихованості учнів у сучасній педагогічній шкільній практиці.
26. Психологічні основи морального виховання.
27. Самооцінка особистості та її місце у вихованні та самовихованні.
28. Навчальна діяльність як фактор розумового розвитку та формування особистості школяра.
29. Психологічна характеристика внутрішньої мотивації навчальної діяльності школяра.
30. Психологічна характеристика процесу засвоєння знань.
31. Управління формуванням знань, умінь і навичок при різних підходах до організації процесу навчання.
32. Психологічні проблеми комп'ютеризації навчання.
33. Педагогічне спілкування та його психологічні характеристики.
34. Педагогічні здібності та їх розвиток.

Тематика презентацій

1. Умови та особливості розвитку особистості учнів.
2. Психологічні новоутворення та психо-діагностичні методи проведення моніторингу дітей молодшого шкільного віку;
3. Психологічні новоутворення підліткового віку та відповідні психодіагностичні методи роботи.
4. Види, методи та прийоми діагностування дітей з затримкою психічного розвитку;
5. Психологічні новоутворення та методи діагностики готовності до особистісного та професійного самовизначення старшокласників.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента:

студент повинен отримати бали під час занять (враховуються бали за групову та індивідуальну роботу, виступи, дискусію, реферати, виступи на конференціях, круглих столах, вебінарах (наявність сертифікату) та підготовка статей з окресленої проблематики) якщо він присутній, або у час відведений для відпрацювання і консультацій).

Політика щодо академічної доброчесності:

Студент повинен дотримуватись академічної доброчесності:

Самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання;

Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- дотримання принципів та положень Етичного кодексу психолога (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>)

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%.

Списування під час контрольних робіт та заліків заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).

Політика щодо перескладання: усі заняття студенти відвідують згідно розкладу навчального процесу, однак, якщо студент має право на вільне відвідування, то може відпрацювати пропущені заняття під час індивідуальних консультацій або виконати письмово індивідуальні завдання (реферати, конспекти, підготовка статті).

У. Підсумковий контроль

Загальна оцінка «Педагогічна психологія» за курс складається як алгебраїчна сума оцінок за кожен з трьох модулів: балів, які отримує студент за навчальну діяльність – підготовку та виступи на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи (40 балів). МКР оцінюється максимальною кількістю балів - 60. Якщо студент хоче покращити результат або отримав недостатньо балів, то він складає іспит, який оцінюється від 0 до 60 балів.

VI. Підсумковий контроль

На іспит виносяться питання, які потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних завдань. Іспит проводиться в письмовій формі і включає три питання: 1 питання теоретичне передбачає ґрунтовний аналіз окресленої проблеми, 2 – питання прикладне передбачає використання теоретичних знань під час вирішення практичних задач, третє питання творче – вимагає креативного підходу у вирішення складної ситуації.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Для визначення успішності навчання використовуються контрольні заходи.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни (семестровий контроль) або логічно завершених розділів чи модулів (проміжний контроль). Під час вивчення даної дисципліни використовується така форма семестрового контролю як іспит.

Питання до іспиту

1. Предмет та завдання вікової психології.
2. Історія виникнення і розвиток вікової психології.
3. Поняття „віку” у віковій психології.
4. Характеристика методів вікової психології.
5. Рушійні сили психічного розвитку.
6. Зміст та співвідношення понять „розвиток” і „формування” в психології.
7. Основні фактори, що детермінують психічний розвиток.
8. Взаємодія навчання, виховання та розвитку.
9. Найважливіші закономірності розвитку психіки.
10. Поняття про соціальну ситуацію розвитку дитини.
11. Психологічні особливості розвитку дитини впродовж першого року життя.
12. Основні психічні новоутворення раннього дитинства.
13. Психологічні особливості особистості дитини дошкільного віку.
14. Гра як провідна діяльність дошкільника.
15. Характерні особливості соціальної ситуації розвитку молодшого школяра.
16. Основні фактори, що визначають психічний розвиток та формування особистості молодшого школяра.
17. Структура учбової діяльності молодшого школяра та шляхи її формування.
18. Місце та значення учбової і трудової діяльності в психічному розвитку молодшого школяра.
19. Динаміка психічного розвитку молодшого школяра . Розвиток пізнавальних процесів. Розвиток емоційно-вольової сфери.
20. Особливості взаємин молодшого школяра з дорослими (батьками, вчителями) та однолітками.
21. Характерні особливості соціальної ситуації розвитку підлітків.
22. Анатомо-фізіологічні особливості розвитку підлітків.
23. Біологічний фактор у розвитку підлітків (статеве дозрівання, акселерація).
24. Основні психологічні новоутворення підліткового віку.
25. Почуття дорослості, його становлення та особливості прояву у підлітків.
26. Розвиток пізнавальних процесів та передумова учбової діяльності у підлітковому віці.

27. Особливості розвитку самосвідомості підлітка.
28. Перебудова взаємин підлітка з дорослими та однолітками.
29. Особливості анатомо-фізіологічного розвитку на етапі ранньої юності.
30. Психосексуальний розвиток особистості в період ранньої юності.
31. Соціально-психологічні умови формування особистості старшокласників.
32. Основні психологічні новоутворення ранньої юності.
33. Психосексуальний розвиток в період ранньої юності.
34. Специфіка пізнавальних процесів у старшокласників.
35. Особливості формування емоційно-вольової сфери в період ранньої юності.
36. Особливості самосвідомості юнаків та дівчат.
37. Перебудова взаємин з однолітками та дорослими на етапі ранньої юності.
38. Психологічні особливості вибору професії та готовність юнаків і дівчат до професійного самовизначення.
39. Предмет та завдання педагогічної психології.
40. Історія виникнення і розвиток педагогічної психології.
41. Зв'язок педагогічної психології з іншими галузями психологічної науки.
42. Характеристика методів педагогічної психології.
43. Рушійні сили психічного розвитку.
44. Зміст та співвідношення понять „ розвиток” і „ формування” в психології.
45. Основні фактори, що детермінують психічний розвиток.
46. Взаємодія навчання, виховання та розвитку.
47. Психологічні основи розвиваючого навчання..
48. Основні поняття психології навчання.
49. Фактори, які впливають на процес навчання.
50. Навчання як процес.
51. Навчання як діяльність.
52. Проблема навчання в працях вітчизняних та зарубіжних психологів.
53. Психологічні основи диференціації та індивідуалізації навчання.
54. Концепція засвоєння знань.
55. Управління формуванням знань, умінь та навичок при різних підходах до організації процесу навчання.
56. Учіння як процес.
57. Учіння як діяльність.
58. Основні компоненти учіння.
59. Причини неуспішності в учінні та умови їх подолання.
60. Поняття про рівень актуального розвитку та зону найближчого розвитку.
61. Психічний розвиток учнів в умовах застосування технічних засобів навчання.
62. Психологічна характеристика процесу засвоєння знань.
63. Стихійне та цілеспрямоване засвоєння знань.
64. Мотивація професійної діяльності вчителя: поняття, структура.
65. Загальна характеристика цілей та завдань психології виховання.
66. Особистість як мета, об'єкт та суб'єкт процесу виховання.
67. Психологічні основи гуманізації процесу виховання.
68. Проблеми виховання дітей різних вікових груп.
69. Психологічні особливості важковихованості підлітків.
70. Стилі батьківської поведінки у вихованні та їх характеристика.
71. Поняття про особистісно зорієнтоване навчання.
72. Специфіка педагогічної праці.
73. Основні компоненти педагогічної праці.
74. Педагогічні здібності та їх структура.
75. Педагогічні вміння та навички, умови їх формування.
76. Авторитет вчителя: поняття, складові, умови підвищення..
77. Психологічні вимоги до особистості сучасного вчителя.
78. Педагогічне спілкування в системі „вчитель – учень” як фактор становлення та розвитку особистості школяра.
79. Психологічні проблеми вдосконалення педагогічної майстерності.
80. Ефективність діяльності вчителя та її критерії.

81. Особливості розвитку самосвідомості учнів у навчально-виховному процесі..
82. Соціально-психологічні умови формування особистості старшокласників.
83. Особливості формування самосвідомості юнаків та дівчат.
84. Показники та критерії вихованості особистості.
85. Самовиховання як вища форма управління формування особистості.
86. Вікові особливості виховання людей.
87. Вікові особливості розвитку самовиховання у дітей, підлітків та юнаків.
88. Фактори, що впливають на успішність у навчанні.
89. Стиль спілкування вчителя з учнями та його вплив на формування особистості учнів.
90. Принципи складання психологічної характеристики учня або студента.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всівидинавчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Рекомендована література

Основна

1. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания. 1968
2. Асмолов А.Г. Психология личности. - М.1996
3. Бех І.Д. Особистісно-зорієнтоване навчання. Наук. Метод.посібник. –К.: ІЗТН, 2008.
4. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте. – М.: Просвещение, 1967. – 196 с.
5. Вікова та педагогічна психологія: Навч.посіб./ О.В.Скрипченко., Л.В.Долинська., З.В.Огороднійчук. та ін. –К: Просвіта. -416с.- 2013.
6. Власенко В.В. Вчителі – учні: психологія взаємних оцінних ставлень. К., 1994.
7. Воспитание детей в школе. Новые подходы и новые технологии. Под ред.Е.Щурковой –М., 1998.
8. Выготский Л.С. Психология – М.: Издательство ЭКСМО-ПРЕСС, - 2000
9. Глейтман Г. И др. Основы психологии: Пер. с англ. \Под ред. Большакова В.Ю., Дружинина В.Н. –СПб.: Речь, 2011.
10. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения.. –М.:Педагогика, 1986.Гиппенрейтер Ю.Б. Общаться с ребенком. Как? Издание 3-е. М., 2011.
11. Зброцький М.М. Вікова психологія. – К.: МАУП, 2013.
12. Зброцький М.М. Педагогічна психологія. – К: МАУП, 2012.
13. Зверева І.Д., Коваль Л.Г., Фролов П.П. Діагностика моральної вихованості школярів. –К., 1995.
14. Зимняя И.А. Педагогическая психология. – Ростов –на –Дону. «Феникс», 2017.
15. Кан-Калик В.А., Никандров Н.Д. Педагогическое творчество. –М.: Педагогика, 1990.
16. Коломінський Н.Л. Психологічні основи розвиваючого навчання. “Радянська школа” №3 –1979. –22-28
17. Кон И.С Психология старшеклассника. –М.: 2005
18. Кон И.С Открытие «Я» –М.: 1978
19. Крайг Грейс. Психология развития. – СПб.: «Питер», 2013. –24с
20. Кун Д. Основы психологии: Все тайны поведения человека. –СПб: прайм ЕВРОЗНАК, 2002.
21. Леонтьев А.А. Педагогическое общение. 2-е., перераб. Идоп.- Москва-Нальчик, 1996.

22. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. –М.: 1975
23. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. –К. 2002.-212с.
24. Маркова А.К. Психология труда учителя. –М., 1993.
25. Митина Л.М. Психология профессионального развития учителя. –М.: Издво»Флинта», 1998.
26. Немов Р.С. Психология. Книга 2. –М.: Владос, 2006. –608с
27. Обучение и развитие. Под ред. Занкова Л.В. –М.: 1975
28. Обухова Л.Ф. Возрастная психология. М.: 2001. –228с
29. Орлов Ю.М. Восхождение к индивидуальности. –М.: 1995
30. Педагогика: педагогические теории, системы, технологии. Смирнова С.А. –М.: «Академия», 1999. –512 с
31. Первин Л., Джон О. Психология личности: теория и исследования. –М.: Аспект Пресс, 2000. –607 с
- Додаткова
32. Петровский А.В. Личность. Деятельность. Коллектив. –М.:1982
33. Подмазин С.И. Личностно-ориентированное образование. Запорожье, 2000
34. Психология и педагогика. Учебное пособие. Под ред. К.А. Альбухановой, Н.В. Васиной, Л.Л.Лаптева, В.А. Слостенина. –М.Изд-во „Совершенство”, 1998. -320с.
35. Райс Ф. Психология подросткового и юношеского возраста. –СПб: Изд-во «Питер», 2010.
36. Реан А.А., Коломинский Я.Л. Социальная педагогическая психология. –СПб., 1999.
37. Ремшмидт Х. Подростковый и юношеский возраст: проблемы становления личности.М.,1994..
38. Скрипченко О.В., Лисянская Т.М., Скрипченко Л.О. Психолого-педагогический анализ урока. К., 1999.
39. Талызина Н.Ф. Педагогическая психология. –М., 1998.
40. Фейдимен Дж. Фрейгер. Личность и личностный рост. –М.: 1994. -Вып. 1-4
41. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис / под ред. Толстых А.В. М.,2016.
42. Якунин В.А. Педагогическое общение.- М., 1998